

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 21 września 2017 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu sprawy z powództwa **K. W.** przeciwko **K. S.**

o diety i ryczałty za noclegi

I. oddalił powództwo w zakresie kwoty 30.985,50 zł,

II. umorzył postępowanie w pozostałym zakresie,

III. zasądził od K. W. na rzecz K. S. kwotę 1.800,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

IV. przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi na rzecz radcy prawnego P. A. kwotę 2.214,00 złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powiększonej o stawkę podatku od towarów i usług,

V. nie obciążył powoda kosztami sądowymi.

Powyższe orzeczenie Sądu Rejonowego oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

K. W. był zatrudniony u K. S. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą AL -TRANS z siedzibą w A. w okresie od 2004 roku do 2014 roku. Powód pracował u pozwanego na stanowisku kierowcy w transporcie krajowym oraz na stanowisku mechanika.

W okresie od 11 maja 2014 roku do dnia 29 września 2014 roku powód nie wykonywał obowiązków kierowcy.

Powód zwykle wyjeżdżał w trasę na początku w niedziele wieczorem i wracał w piątek bądź sobotę. Powód otrzymywał wynagrodzenie minimalne, resztę wypłaty otrzymywał w wysokości uzależnionej od liczby przejechanych kilometrów.

Podstawą rozliczenia wynagrodzenia była ilość przejechanych kilometrów.

Za każdy kilometr powód miał płacone 32 groszy. Część wynagrodzenia powód otrzymywał przelewem na konto bankowe, a część do ręki.

Na konto powód otrzymywał podstawę wynagrodzenia, natomiast resztę wynagrodzenia do ręki. Powód nie zawsze kwitował odbiór pieniędzy.

Oświadczeniem woli z dnia 2 grudnia 2014 roku powód rozwiązał z pracodawcą umowę o pracę za porozumieniem stron z dniem 12 grudnia 2014 roku.

Powodowi w spornym okresie przysługiwała kwota 14.646 zł tytułem diet oraz kwota 16.249,50 zł tytułem ryczałtów za nocleg. Łącznie należna powodowi kwota wynosiła 30.985,50 zł. Tytułem wynagrodzenia zasadniczego tj. powód za wskazany okres należna była kwota 30.817,11 zł. Natomiast wynagrodzenie tytułem „kilometrówki” wynosiło 64.802,24. Kwota wypłacona przez pozwanego w formie tzw. „kilometrówki” pokrywała należności powoda z tytułu diet i ryczałtów za nocleg. Kwota wypłacona przez pozwanego powodowi tytułem kilometrówki była wyższa o 3.089,63 zł aniżeli należności z tytułu diet i ryczałtów za nocleg za okres od maja 2012 roku do grudnia 2014 roku.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zeznania stron postępowania, a także w oparciu o dokumenty załączone do akt sprawy oraz opinię biegłego z zakresu rachunkowości.

Sąd Rejonowy podniósł, że nie miał podstaw do tego aby odmówić przymiotu wiarygodności dowodowi z dopuszczonej w sprawie opinii biegłego specjalisty. Opinia została bowiem sporządzona w sposób rzetelny, zgodnie z poleceniem

sądu i w pełni wyjaśniła wszelkie zastrzeżenia stron. Pełnomocnik powoda podnosił, iż Sąd dopuścił się naruszenia przepisów postępowania dokładnie art. 232 zd. 2 k.p.c. poprzez dopuszczenie z urzędu dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości na okoliczność ustalenia czy kwota wypłacana przez pozwanego w formie tzw. „kilometrówki” pokrywała wskazane należności, a jeżeli nie wskazania różnicy do wypłaty, w sytuacji gdy pozwany był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika.

Sąd Najwyższy wielokrotnie poruszał problem przeprowadzenia dowodu niewskazanego przez strony wskazując, iż za skorzystaniem z uprawnienia przewidzianego w art. 232 zdanie drugie k.p.c. przemawia sytuacja, gdy może dojść do naruszenia elementarnych zasad, jakimi kieruje się sąd przy wymierzaniu sprawiedliwości (por. wyrok z dnia 4 stycznia 2007 r., V CSK 377/06), istnieje wysokie prawdopodobieństwo zasadności dochodzonego roszczenia (por. wyroki z dnia 5 września 2008 r., I CSK 117/08, nie publ., z dnia 14 lipca 2006, II CSK 64/06 i z dnia 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 551/10), zachodzi potrzeba przeciwstawienia się niebezpieczeństwu wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. wyroki z dnia 15 stycznia 2010 r., I CSK 199/09, nie publ., z dnia 27 kwietnia 2012 r., V CSK 202/11, nie publ., i z dnia 14 lutego 2013 r., II CSK 295/12, nie publ.), dowód jest niezbędny do wydania słusznego wyroku, zgodnego z rzeczywistym stanem rzeczy (por. wyrok z dnia 6 grudnia 2012 r., III CSK 62/12, nie publ.) albo może zapobiec pozbawieniu powoda ochrony prawnej w zakresie słusznego co do zasady roszczenia (por. wyrok z dnia 22 marca 2012 r., IV CSK 330/11, nie publ.).

Orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że rola art. 232 zdanie drugie k.p.c. nie sprowadza się tylko do wypadków wyjątkowych, takich jak podejrzenie prowadzenia procesu fikcyjnego, zamiar stron obejścia prawa albo rażąca nieporadność stron, i opowiadające się przeciwko podejmowanym w piśmiennictwie i orzecznictwie (por. wyrok z dnia 13 lutego 2004 r., IV CK 24/03, OSNC 2004, nr 3, poz. 45) próbom ograniczenia zakresu tego przepisu stanowią dominujący i ugruntowany nurt orzecznictwa. Sąd Najwyższy przy tym wskazywał również, że okoliczność, iż strona jest reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika nie wyłącza bezwzględnie możliwości dopuszczenia dowodu z urzędu, nawet bowiem w takiej w sprawie mogą zachodzić okoliczności uzasadniające odstępianie do ścisłego respektowania zasady kontrydiktoryjności i skorzystanie z możliwości przewidzianej w art. 232 zdanie drugie k.p.c. (por. wyroki z dnia 15 stycznia 2010 r., I CSK 199/09, z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 397/10, nie publ., z dnia 15 czerwca 2011 r., V CSK 373/10, nie publ., z dnia 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 551/10, z dnia 22 marca 2012 r., IV CSK 330/11, z dnia 27 kwietnia 2012 r., V CSK 202/11, i z dnia 7 marca 2013 r., II CSK 422/12, "Izba Cywilna" 2014, nr 10, s. 51). Należy zaznaczyć, iż fakt reprezentowania strony przez profesjonalnego pełnomocnika nie wyłącza bezwzględnie możliwości przeprowadzenia dowodu niewskazanego przez strony, gdyż oczywistym jest, że mogą zachodzić pewne okoliczności uzasadniające odstępianie od ścisłego respektowania zasady kontrydiktoryjności. Sąd kierując się własnym rozeznaniem i oceną winien dopuścić dowód w postępowaniu nie podnoszony przez strony w toku postępowania.

Nie ma też niebezpieczeństwa, że z powodu dopuszczenia z urzędu dowodu z opinii biegłego sąd mógłby wykroczyć - wbrew zasadzie dyspozycyjności - poza lub ponad żądanie pozwu, dowód ten bowiem dotyczy okoliczności przytoczonej przez powoda i stanowiącej element podstawy faktycznej uzasadniającej dochodzone roszczenie. Zatem nie ma również obaw, że w okolicznościach sprawy przeprowadzenie dowodu z urzędu naruszy zasadę bezstronności sądu i równości stron, gdyż wyliczenia biegłego z zakresu rachunkowości wobec twierdzeń stron postępowania były niezbędne do ustalenia okoliczności sprawy mających istotne znaczenie przy wyrokowaniu. Należy przy tym zaznaczyć, iż żadna ze stron w zasadzie nie zakwestionowała opinii biegłego powołanego przez Sąd z urzędu.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył, że powództwo podlegało oddaleniu.

W niniejszej sprawie powód dochodził należności z tytułu podróży na terenie kraju, zarówno diet, jak i ryczałtów za noclegi.

Z zebranego materiału dowodowego w niniejszej sprawie wynika jasno, iż pozwany nie wprowadził do stosunku pracy żadnych uregulowań dotyczących kwestii należności z tytułu podróży służbowych. Z materiału zebranego w sprawie wynika jednak, iż poza wynagrodzeniem zasadniczym powód otrzymywał od pozwanego tzw. „kilometrówkę”

wynoszącą 32 groszy za każdy przejechany kilometr. Okoliczności te nie były kwestionowane przez strony postępowania, powód nie wskazywał, aby w okresie zatrudnienia nie otrzymał kiedykolwiek od pozwanego należnego mu świadczenia z tytułu „kilometrówki”. Pozwany w odpowiedzi na pozew załączył karty drogowe, które wskazywały na daty podróży służbowych powoda i na ilość przejechanych kilometrów w danym dniu oraz płytę CD zawierającą dane dotyczącą czasu pracy powoda. Na każdej z kart drogowej znajdowała się adnotacja zawierająca iloczyn ilość przejechanych kilometrów i stawki 32 groszy. Zgodnie z wyliczeniami dokonanyymi przez biegłego z zakresu rachunkowości powołanego w sprawie, które to nie były przez strony kwestionowane wynika, iż wypłata tzw. „kilometrówki” w całości pokrywała należności powoda z tytułu diet i ryczałtów za nocleg, a co więcej pozwany wypłacił nawet powodowi kwotę o 3.089,63 zł większą.

W niniejszej sprawie szczególnego znaczenia nabiera należyte ustalenie rozkładu ciężaru dowodu. Zgodnie z art.187 § 1 pkt 2 k.p.c. powód ma obowiązek przytoczyć okoliczności faktyczne uzasadniające jego żądanie, a w miarę potrzeby również właściwość sądu. Jest to granica ciężaru dowodu spoczywającego na powodzie, albowiem ma on wykazać te okoliczności, które warunkują zasadność jego roszczenia. Nie ma obowiązku wykazywać, że nie wystąpiły okoliczności, które niweczą jego roszczenie. Przepis art. 232 k.p.c. w sposób klarowny stanowi, iż strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Zgodnie z przepisem art. 3 k.p.c., strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. Wskazać należy, że to na stronie powodowej spoczywa ciężar dostarczenia sądowi materiału dowodowego, na podstawie którego mógłby on przekonać się o prawdziwości faktów uzasadniających żądanie, czyli na wykazaniu słuszności żądania (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2000 roku w sprawie III CKN 17/00).

Reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscepcji i faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa (wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna i Administracyjna z dnia 20 kwietnia 1982 roku w sprawie I CR 79/82).

Zgodnie z orzecznictwem istota ciężaru dowodu sprowadza się do ryzyka poniesienia przez stronę ujemnych konsekwencji braku wywiązania się z powinności przedstawienia dowodów. Skutkiem braku wykazania przez stronę prawdziwości twierdzeń o faktach istotnych dla sprawy jest tylko to, że twierdzenia takie zasadniczo nie będą mogły leżeć u podstaw sądowego rozstrzygnięcia. Strona, która nie udowodni przytoczonych twierdzeń, utraci korzyści, jakie uzyskalaby aktywnym działaniem (wyrok SA w Białymstoku z dnia 2 października 2015 roku w sprawie I ACa 466/15).

Odnosząc się do powyższego wobec dostarczenia przez pozwanego dokumentów dających możliwość wyliczenia należnych powodowi świadczeń oraz faktu, iż wyliczenia dokonane na ich podstawie przez biegłego nie zostały zakwestionowane przez powoda, to powód musiał dostarczyć przez Sąd dowodu świadczące o fakcie, iż w trakcie stosunku pracy nie zostały wypłacone mu dochodzone pozwem należności. Tymczasem powód sam jak zaznaczał to Sąd niejednokrotnie wskazywał, iż był on rozliczany z podróży służbowych na podstawie ilości przejechanych kilometrów. Zatem Sąd nie miał żadnych podstaw, aby nie przypisać waloru wiarygodności dokumentom prywatnym dostarczonym przez pozwanego.

Mając powyższe na uwadze po przeanalizowaniu wyliczeń świadczeń wypłaconych przez pozwanego tytułem „kilometrówki” oraz należnych powodowi świadczeń z tytułu podróży służbowych przysługujących powodowi w spornym okresie, Sąd oddalił powództwo.

W myśl art. 355 § 1 k.p.c. Sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął za skutkiem prawnym pozew lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne. Stosownie do przepisu art.203 § 1 k.p.c. pozew może zostać cofnięty bez konieczności uzyskania na powyższą czynność zgody pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania

wyroku. Powód cofnął powództwo w zakresie ponad kwotę 30.895,50 zł wraz ze zrzeczeniem się roszczenia, zatem nie jest wymagana zgoda pozwanego na dokonanie powyższej czynności.

Oceniając skuteczność powyższych czynności procesowych, Sąd stosownie do przepisu art.203 par 4 k.p.c, uznał cofnięcie powództwa za dopuszczalne, albowiem czynność ta nie pozostaje w sprzeczności z prawem, zasadami współżycia społecznego, nie zmierza do obejścia prawa oraz nie narusza słusznego interesu pracownika (art. 469 k.p.c.).

Mając powyższe na uwadze Sąd umorzył postępowanie w pozostałym zakresie.

O kosztach procesu – kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z §11 ust. 1 pkt 2 w związku z §6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód reprezentowany przez pełnomocnika, zaskarżając go w zakresie pkt I. oraz pkt III. sentencji, tj. w zakresie, w jakim oddalono powództwo i obciążono powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w kwocie 1.800 zł.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj.:

a) art. 232 zd. 2 k.p.c. poprzez dopuszczenie przez Sąd z urzędu dowodu z opinii biegłego na okoliczność: „ustalenia czy kwota wypłacana przez pozwanego w formie tzw. „kilometrówki" pokrywała w/w należność, a jeśli nie – wskazania różnicy do wypłaty"- w sytuacji, gdy pozwany pracodawca nie zgłosił wniosków dowodowych w tym zakresie, a był on reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, a zatem brak było podstaw do działania przez Sąd z urzędu;

b) art. 233 k.p.c. w zw. z art. 232 zd. 1 k.p.c. poprzez de facto uznanie za udowodnione w niniejszej sprawie, że wynagrodzenie wypłacane powodowi w formie tzw. kilometrówki miało pokrywać jego należności z tytułu diet za podróże krajowe i ryczałtów za nocleg - podczas, gdy powód konsekwentnie przez cały czas trwania procesu podnosił, że pozwany nie wypłacał mu należności z tego tytułu, a na ostatniej rozprawie wprost zaprzeczył twierdzeniu, jakoby wypłacana mu kilometrówka miała pokrywać te należności;

c) z ostrożności procesowej, na wypadek niepodzielenia powyższych zarzutów -naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i obciążenie powoda kosztami zastępstwa strony pozwanej w kwocie 1.800 zł w sytuacji, gdy powód wytoczył powództwo w niniejszej sprawie działając w subiektywnym przekonaniu o słuszności swych roszczeń, a wytaczając powództwo nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika.

W konsekwencji naruszeń powołanych powyżej zarzucił również naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 78 § 1 k.p. poprzez błędne przyjęcie, że wynagrodzenie za pracę otrzymywane przez powoda w wysokości wynagrodzenia minimalnego (przy założeniu, że „kilometrówka" wypłacana była powodowi w celu pokrycia diet za podróże krajowe i ryczałtów za noclegi) byłoby adekwatne do rodzaju pracy wykonywanej przez powoda oraz kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej przez powoda pracy.

W związku z powyższym wniósł o :

1. rozpoznanie przez Sąd II instancji na podstawie art. 380 k.p.c. postanowienia Sądu I instancji z dnia 14 lipca 2017 roku o dopuszczeniu z urzędu dowodu z opinii biegłego także na okoliczność: „ustalenia czy kwota wypłacana przez pozwanego w formie tzw. „kilometrówki" pokrywała w/w należność, a jeśli nie – wskazania różnicy do wypłaty" - jako postanowienia, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, a nie było zaskarżalne,

2. zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez:

a) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 30.985,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od dnia 2 września 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie z art. 481 k.c. za okres od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

b) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego przez pełnomocnika z urzędu według norm przepisanych, powiększonych o podatek VAT - jednocześnie oświadczając, że koszty te nie zostały opłacone ani w całości, ani w części;

3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w tym postępowaniu przez pełnomocnika z urzędu według norm przepisanych, powiększonych o podatek VAT wg stawki 23%, oświadczając, że koszty te nie zostały opłacone ani w całości, ani w części;

4. ewentualnie - o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację pozwany reprezentowany przez pełnomocnika wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji wydał trafne orzeczenie, znajdujące oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym i obowiązujących przepisach prawa.

Sąd Okręgowy w pełni aprobuje ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je za własne, podziela również wywody prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie znajdując żadnych podstaw do jego zmiany czy uchylenia.

Wbrew zarzutom apelacji nie doszło do naruszenia zasad wynikających z art. 232 kpc.

Zgodnie z art. 232 kpc strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę.

Sąd powinien traktować zawsze dopuszczenie dowodu z urzędu jako środek ostateczny, jeśli nie może w inny sposób przeciwstawić się niebezpieczeństwu nieprawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. Artykuł 232 zdanie drugie należy interpretować w ścisłym powiązaniu ze zdaniem pierwszym tego przepisu. Stanowi on istotny wyjątek od zasady kontrydiktoryjności i wynikającego z niej ciężaru dostarczenia dowodów przez strony.

Artykuł 232 zdanie drugie k.p.c. nie może być interpretowany w oderwaniu od zdania pierwszego tego przepisu. Stanowi on istotny wyjątek od zasady kontrydiktoryjności i wynikającego z niej ciężaru dostarczenia dowodów przez strony. Przeprowadzenie dowodu przez sąd z urzędu z reguły jest korzystne dla jednej ze stron, co może prowadzić do naruszenia zasady równości, a przede wszystkim do podważenia zaufania do sądu. Podejmując takie działanie sąd powinien wydać postanowienie dowodowe (art. 236 k.p.c.). Oczywistym jest przy tym, że uzupełnienie z urzędu materiału faktycznego sprawy nie może prowadzić do wyjścia poza granice zgłoszonego żądania ani wykraczać poza krąg okoliczności faktycznych uzasadniających to żądanie./tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2017 r. IV CSK 54/16 , opubl. LEX nr 2261743/. Stan przemawiający za skorzystaniem z uprawnienia przewidzianego w art. 232 zdanie drugie wynika, m.in., jak słusznie zauważył także Sąd Rejonowy, gdy może dojść do naruszenia elementarnych zasad, jakimi kieruje się sąd przy wymierzaniu sprawiedliwości (por. wyrok SN z dnia 4 stycznia 2007 r., V CSK 377/06, OSP 2008, z. 1, poz. 8), istnieje wysokie prawdopodobieństwo zasadności dochodzonego roszczenia (por. wyrok SN z dnia 5 września 2008 r., I CSK 117/08, LEX nr 465904; wyrok SN z dnia 14 lipca 2006 r., II CSK 64/06, LEX nr 445263 i wyrok SN z dnia 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 551/10, LEX nr 1129153), istnieje potrzeba przeciwstawienia się niebezpieczeństwu wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. wyrok SN z dnia 15 stycznia 2010 r., I

CSK 199/09, LEX nr 570114; wyrok SN z dnia 27 kwietnia 2012 r., V CSK 202/11, LEX nr 1214614 i wyrok SN z dnia 14 lutego 2013 r., II CSK 295/12, LEX nr 1318347), dowód jest niezbędny do wydania słusznego wyroku, zgodnego z rzeczywistym stanem rzeczy (por. wyrok SN z dnia 6 grudnia 2012 r., III CSK 62/12, LEX nr 1293777). Rola art. 232 zdanie drugie nie sprowadza się tylko do wypadków wyjątkowych (podejrzenie procesu fikcyjnego, zamiar stron obejścia prawa albo rażąca nieporadność stron).

Apelujący dopatrywał się naruszenia tego przepisu poprzez dopuszczenie przez Sąd z urzędu dowodu z opinii biegłego na okoliczność: „ustalenia czy kwota wypłacana przez pozwanego w formie tzw. „kilometrówki” pokrywała w/w należność, a jeśli nie – wskazania różnicy do wypłaty”- w sytuacji, gdy pozwany pracodawca nie zgłosił wniosków dowodowych w tym zakresie, a był on reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, a zatem brak było podstaw do działania przez Sąd z urzędu.

Należy podnieść, iż dowód z opinii biegłego co do zasady nie został dopuszczony z urzędu, był on bowiem wynikiem wniosku powoda. Natomiast pozwany już w odpowiedzi na pozew podnosił, iż rozliczał się z powodem w formie „kilometrówek” i w ten sposób pokrywał należności z tytułu podróży służbowej.

Zatem, by ocenić zasadność powództwa, rozważając przy tym wszystkie zarzuty podniesione przez obie strony procesu należało ustalić wysokość należności z tytułu zgłaszanych przez powoda roszczeń, a następnie zbadać, czy znalazły one pokrycie w dokonywanych przez pozwanego wypłatach wynagrodzenia, których wysokość nie była kwestionowana przez powoda. Zakreślenie w ten sposób tezy dowodowej przez Sąd Rejonowy było prawidłowe i niezbędne do wydania słusznego wyroku, zgodnego z rzeczywistym stanem rzeczy. Zatem nie doszło w tym zakresie do naruszenia art. 232 zd. 2 kpc.

W myśl art. 233 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Oznacza to, że wszystkie ustalone w toku postępowania fakty powinny być brane pod uwagę przy ocenie dowodów, a tok rozumowania sądu powinien znaleźć odzwierciedlenie w pisemnych motywach wyroku. Przepis ten daje wyraz obowiązywaniu zasady swobodnej oceny dowodów. Swobodna ocena dowodów odnosi się do wyboru określonych środków dowodowych i do sposobu ich przeprowadzenia. Mają być one ocenione konkretnie i w związku z całym zebrany materiał dowodowy. Ramy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 roku, sygn. akt: II UKN 685/98, OSNAPUiS 2000 nr 17, poz. 655).

Sąd może oprzeć swe przekonanie jedynie na dowodach prawidłowo przeprowadzonych, a ocena dowodów musi być dokonana na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Sąd musi ocenić wszystkie przeprowadzone dowody oraz uwzględnić wszelkie towarzyszące im okoliczności, które mogą mieć znaczenie dla oceny mocy i wiarygodności tych dowodów. Sąd zobowiązany jest przeprowadzić selekcję dowodów, wybierając te, na których się oparł i ewentualnie odrzucić inne, którym odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Przez moc dowodową rozumie się przy tym siłę przekonania, jaką uzyskał sąd wskutek przeprowadzenia określonych dowodów o istnieniu lub nieistnieniu faktu, którego one dotyczyły. Ocena wiarygodności dowodu zależy od środka dowodowego. Sąd, oceniając wiarygodność decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę, czy też nie. Uważa się także, iż granice swobodnej oceny dowodów warunkuje czynnik ideologiczny, tj. poziom świadomości prawnej sędziego oraz obowiązujące w danym momencie poglądy na sądowe stosowanie prawa (por. T. Ereciński. Jacek Gudowski. Maria Jędrzejewska - "Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz", Część I, Wyd. LexisNexis).

W ocenie Sądu Okręgowego dokonana przez Sąd Rejonowy ocena zgromadzonego w postępowaniu materiału dowodowego jest prawidłowa.

Sąd pierwszej instancji odniósł się do wszystkich zgromadzonych w postępowaniu dowodów i dokonał ich prawidłowej oceny. Zastosowane kryteria oceny nie budzą zastrzeżeń co do ich prawidłowości.

Zarzuty skarżącego sprowadzają się w zasadzie jedynie do polemiki ze stanowiskiem Sądu i interpretacją dowodów dokonaną przez ten Sąd i jako takie nie mogą się więc ostać. Apelujący za ledwie przeciwstawia ocenie dokonanej przez Sąd pierwszej instancji swoją wybiórczą analizę zgromadzonego materiału dowodowego.

W szczególności Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że powód otrzymał wszystkie umówione należności ze stosunku pracy, w tym należności z tytułu podróży służbowych.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że powód otrzymywał wynagrodzenie minimalne, resztę wypłaty otrzymywał w wysokości uzależnionej od liczby przejechanych kilometrów. Przy czym na piśmie strony sprecyzowały, iż powodowi będzie należało się wynagrodzenie minimalne. Podstawą rozliczenia wynagrodzenia była ilość przejechanych kilometrów. Za każdy kilometr powód miał płacone 32 groszy. Część wynagrodzenia powód otrzymywał przelewem na konto bankowe, a część do ręki. Na konto powód otrzymywał podstawę wynagrodzenia, natomiast resztę wynagrodzenia do ręki. Należy zwrócić uwagę, że powód był zatrudniony u strony pozwanej przez ponad 10 lat i nie wykazał, by kiedykolwiek zgłaszał zastrzeżenia co do takiego sposobu rozliczeń. Tym bardziej, że z treści pozwu wynika, iż wiedział jakie należności przysługują mu z tytułu podróży służbowej, bowiem jak wskazał, liczył, że pracodawca się z nim rozliczy z tego tytułu. Zatem aktualne twierdzenie apelującego, że comiesięczna wypłata następowała z bliżej nieokreślonego tytułu nie zasługuje na aprobatę, tym bardziej, że praca powoda polegała głównie na odbywaniu podróży służbowych.

Skoro na mocy umowy o pracę pozwany zobowiązywał się do wypłaty wyłącznie minimalnego wynagrodzenia, a nie było sporu pomiędzy stronami, że powód miał prawo do należności z tytułu podróży służbowych, to dokonywane wypłaty pozwany mógł zaliczyć na poczet należności z tego ostatniego tytułu. Zgodnie bowiem art. 451 § 3 kc w braku oświadczenia dłużnika lub wierzyciela spełnione świadczenie zalicza się przede wszystkim na poczet długu wymagalnego, a jeżeli jest kilka długów wymagalnych - na poczet najdawniej wymagalnego. W tym przypadku wymagalna była należność z tytułu z tytułu wynagrodzenia zasadniczego oraz z tytułu podróży służbowych.

Powodowi w spornym okresie przysługiwała kwota 14.646 zł tytułem diet oraz kwota 16.249,50 zł tytułem ryczałtów za nocleg. Łącznie należna powodowi kwota wynosiła 30.985,50 zł. Tytułem wynagrodzenia zasadniczego tj. powód za wskazany okres należna była kwota 30.817,11 zł. Natomiast wynagrodzenie tytułem „kilometrówki” wynosiło 64.802,24. Kwota wypłacona przez pozwanego w formie tzw. „kilometrówki” pokrywała należności powoda z tytułu diet i ryczałtów za nocleg. Kwota wypłacona przez pozwanego powodowi tytułem kilometrówki była wyższa o 3.089,63 zł aniżeli należności z tytułu diet i ryczałtów za nocleg za okres od maja 2012 roku do grudnia 2014 roku.

Zdaniem Sądu Okręgowego, przychylając się do rozważań Sądu Rejonowego, w rzeczywistości strony niniejszego procesu umówiły się, iż za realizację obowiązków pracowniczych powód, oprócz wynagrodzenia zasadniczego, będzie otrzymywał dodatkowe świadczenie na pokrycie kosztów podróży w postaci tzw. kilometrówki. Powód, jak sam przyznał, to świadczenie otrzymał. A co za tym idzie brak było podstaw do zasądzenia na jego rzecz żądanych należności.

Wbrew zarzutom apelacji, brak było podstaw do przyjęcia, iż określone wynagrodzenie za pracę powoda na poziomie wynagrodzenia minimalnego, naruszało zasady wynikające z art. 78 § 1 kp.

Przy czym nie było sporu pomiędzy stronami, że łącznie wynagrodzenie za pracę powoda – przy uwzględnieniu faktycznie wypłacanych kwot znacznie przewyższało wynagrodzenie minimalne.

Zgodnie z tym przepisem wynagrodzenie za pracę powinno być tak ustalone, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy.

Wynagrodzenie jest majątkowym odpowiednikiem pracy wykonanej w ramach stosunku pracy, świadczeniem odwzajemniającym jej wartość. Wartość wynagrodzenia ma być relatywizowana do rodzaju pracy, jej ilości, jakości i kwalifikacji potrzebnych do jej wykonywania. Wskazane wyżej przesłanki określenia wysokości wynagrodzenia za pracę mają charakter obiektywny, gdyż odnoszą się do indywidualnych cech pracy świadczonej przez konkretnego pracownika. W pewnym zakresie na odmienną formułę oceny trafności określenia wysokości wynagrodzenia wskazuje art. 13 k.p., zgodnie z którym pracownik ma prawo do godziwego wynagrodzenia za pracę. Pojęcie godziwości wynagrodzenia może być odnoszone do stopnia zaspokojenia potrzeb pracownika i jego rodziny. W tym znaczeniu, jako kryterium oceny wysokości wynagrodzenia, godziwość ma więc subiektywny charakter. Z zasady godziwości wynagrodzenia za pracę nie może być jednak wywodzone roszczenie o wzrost wynagrodzenia, za podstawowe przesłanki określania wysokości wynagrodzenia należy więc uznać te wskazane w art. 78 § 1 k.p.

Stałym i obligatoryjnym składnikiem wynagrodzenia jest wynagrodzenie zasadnicze, nazywane też stawką osobistego zaszeregowania. Jest to podstawowy odpowiednik wykonywanej pracy, którego charakter i wysokość ustalane są w zależności od systemu wynagradzania, w którym zatrudniony jest pracownik. Jest to jedyny konieczny składnik wynagrodzenia za pracę, do którego może być ograniczone to świadczenie w poszczególnych okresach. Pojawienie się prawa pracownika do innych składników wynagrodzenia uzależnione jest od wystąpienia warunkujących je zdarzeń, uregulowanych w aktach płacowych, albo od woli stron umowy ustanawiających inne stałe składniki.

Pieniężnymi świadczeniami ze stosunku pracy, które nie są częścią wynagrodzenia za pracę są więc między innymi odprawy - emerytalna, rentowa i pośmiertna, odprawa z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn nietyczących pracownika, wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy z powodu choroby, odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy, zwrot kosztów podróży służbowej, dieta.

W rozpoznawanej sprawie powód był zatrudniony na stanowisku kierowcy - mechanika, przy czym z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że głównie wykonywał pracę kierowcy (sam powód przyznawał, że mogło być to raz w tygodniu, gdy wykonywał pracę mechanika, pozwany używał pojęcia pracy sporadycznej w charakterze), a co z tym związane odbywał podróże służbowe, za co w konsekwencji otrzymywał należności z tego tytułu w formie tzw. kilometrówek. Zatem określenie jego wynagrodzenia zasadniczego na poziomie wynagrodzenia minimalnego, które otrzymywałby, gdyby nie wykonywał podróży służbowych, nie naruszałoby zasad określonych w art. 78 kp, bowiem powód w żaden sposób nie wykazał przed Sądem I instancji, że w takiej sytuacji wynagrodzenie winno być wyższe, w szczególności nie wykazał, że dysponował jakimiś szczególnymi kwalifikacjami, czy wykonywał jakieś szczególne obowiązki, które uzasadniałyby wyższe wynagrodzenie, niż minimalne. Apelujący posługuje się jedynie twierdzeniem, że wykonywanie pracy na stanowisku kierowcy w transporcie krajowym jest pracą za którą wynagrodzenie powinno być zdecydowanie wyższe. Nadto z poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń wynika, że w spornym okresie przy zaliczeniu dokonywanych wpłat na poczet należności z tytułu podróży służbowych, pozwany zapłacił powodowi ponad to kwotę 3.089,63 zł, zatem ostatecznie jego wynagrodzenie było wyższe, niż wynagrodzenie minimalne.

Sąd Rejonowy nie naruszył także zasad dotyczących rozliczenia kosztów zastępstwa procesowego, w szczególności art. 102 kpc.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy: „zastosowanie przez Sąd art. 102 kpc powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego” (postanowienie Sądu Najwyższego z 14.01.1974 r., sygn. akt II CZ 223/73). Należy także podkreślić, iż „art. 102 kpc nie wymaga, żeby strona wygrywająca sprawę na rzecz której nie został zasądzony zwrot kosztów procesu, postępowała niewłaściwie lub żeby można jej było przypisać jakąkolwiek inną postać winy” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 07.01.1982 r., sygn. akt CZ 191/81).

Ocena sądu jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym, ma charakter dyskrejonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem, poczuciem sprawiedliwości oraz analizą okoliczności

rozpoznawanej sprawy (por. postanowienie SN z dnia 2 czerwca 2010 r., I PZ 2/10, OSNP 2011, nr 23–24, poz. 297; postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2012 r., III CZ 10/12, OSNC 2012, nr 7–8, poz. 98, postanowienie SN z dnia 15 lutego 2012 r., I CZ 165/11, IC 2013, nr 3, s. 50).

Wskazane w art. 102 k.p.c. szczególnie uzasadnione wypadki są związane z przebiegiem postępowania, charakterem dochodzonego roszczenia, jego znaczeniem dla strony, przedawnieniem roszczenia oraz subiektywnym przekonaniem o zasadności roszczenia wspartym na obiektywnych podstawach./tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 25 maja 2017 r., III AUa 1290/16 ,LEX nr 2304354/

Argumentacja apelującego w tym zakresie nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem w istocie powód wytoczył powództwo samodzielnie, ale w jego toku został ustanowiony pełnomocnik z urzędu, który winien dokonać obiektywnej analizy zgłaszanych roszczeń przez powoda, który był subiektywnie przekonany o ich zasadności.

Nadto fakt zwolnienia powoda od kosztów sądowych, czy też ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu, nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi, jeżeli istnieje podstawa prawna do zasądzenia takich kosztów (por. postanowienie SN z dnia 5 lipca 2012 roku, IV CZ 42/12, LEX nr 1228597).

Mając powyższe na uwadze, Sąd oddalił apelację, na podstawie art. 385 kpc, jako niezasadną.

O kosztach zastępstwa procesowego za II instancję strony pozwanej Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc w zw. z Rozporządzeniem MS z dnia 22.10.2015 r w sprawie opłat za czynności radców prawnych /Dz. U. 2015 poz. 1804 z póź. zm./ - § 10 ust. 1 pkt. 1 w zw. § 2 ust. 5, § 9 ust. 1 pkt. 2/.

O kosztach pełnomocnika z urzędu Sąd orzekł na podstawie § 2, § 3, § 4 ust. 1,3, § 8 pkt. 5, § 15 ust. 1 pkt. 2, § 16 ust. 1 pkt. 1 Rozporządzenia MS z dnia 3 października 2016 r w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu./Dz. U. 2016 poz. 1715 z późn. zm./

Przewodnicząca: Sędziowie: